

Алеко Константинов

„От много ум“
Разказче

...Жена му ако е българка, много ще ми бъде чудно, но той е българин. Има си българи роднини. Наистина той не им ходи и те не му ходят, но туй не изменява званието им на негови роднини. Ако искате да знаете истината, жена му е, която не може да ги търпи. Тя е живяла някъде из Европа, па сега не може да търпи простите. Натура.

– Parvan, je ne veux pas qu'il me viennent seux là, les vôtres. C'est entendu, n'est pas? Първане, не искам да ми дохождат онези, вашите! Разбра ли? – каже госпожата и Първан мига. Характер!

Роднините му дохождаха отпърво веднъж-дваж да видят булката, но тя ги удостоверяваше много-много с тази чест.

– Mais qu'est ce que ca te fait, mo chère? Un moment! Il desirent te voire. Какво ти струва, драга? Минутка, искат да те видят – умолява Първан гордата съпруга, която стои в другата стая и не иска да излезе пред Първановите роднини.

– Tu ne me prends pas pour un monstre, je crois bien? Je ne veux pas me montrer à ces sauvages-là? Вярвам, че ти не ме считаш за чудовище? Не искам да се показвам аз на ония диваци! – каже сърдито госпожата, тропне с крак и се изправи с всичкото си надменно величие.

На Първана беше мъчно отначало, но принуден да мига и да мълчи, той лека-полека привикиа.

Дълго време не му дохождаха роднините. „Оставете го по дяволи-те“ – казваха те.

Първан напредна, а Madame Parvan йоще повече. Нареди си тя един салон и какъв салон! Колко великосветски романи са прочетени, колко модни прејскуранти са разгръщани, догде се изработи този вкус. То не е салон – съкровище! Наистина Първан позадлъжня малко, но кой му гледа такива дребни работи. Па най-сетне какъв ще бъде той аристократ, като няма дългове?

Но не е работа само в изящната наредба на салона; това може да го извърши всякой декоратор; достойнството е да сгрупираг un cercle comme il faut, един такъв кръг на избраници, щото като кажат le cercle de Madame Parvan, да се разбира fine fleur du fin de siècle, de fin de l'aristocratie. Като каже някой, че той е habitué на нейните jourfix, това да бъде атестат за принадлежността му към цветето на най-висшето общество. А кой ще може да сгрупира такъв кръг, ако не Madame Parvan?

Избраният й ден е сряда? Господин Жан, упоителният тълковател на Вагнера, Верди и Маскани, като се прощава с барон де-Мармелон (според метрическите книги: Шлойме Келипирмахер), никога не казва au revoir, а винаги à mercrede, monsieur le baron! До сряда, г-н барон!

И нека някой обикновен смъртен да се опита да проникне в сряда в къщата на Madame Parvan! – Портиеринът Григор (между нас казано: Гунчо от Блъсничево) е йоще по-горд. Той по-скоро ще издере очите на „тукашния“, отколкото да го пусне в светилището на аристократията.

Един ден Madame Parvan отиде у M-me Pardeux. От дума на дума, те се нагласиха да земат един файтон и отидат в Ючбунар (You know him, I believe, my dear) на разходка.

И Първан излезе на разходка към Пипинерата. Разхожда се той разсеяно и – въобразете си какво нещастие! – При завоя на една алея изпъква отпреде му цяло семейство роднини. Как ще избяга? Не може!

– „Добър ден“ – „Как си Първане?“ – „Много си се възгордял бе, Първане!“ – „Кой, аз?“ – „Защо не дохождате у дома?“

Днес е сряда – смята в ума си Първан:

– Заповядайте тази вечер на чай. Непременно!

– Благодарим. Ще дойдем, непременно! – отговарят добродушните роднини.

– Сбогом. – Със здраве.

Вечерта Първан мълчи, потайва се. Няма кураж да каже на Madame, че ще му дойдат роднини на чай. Че оставете това, ами и друго нещастно съвпадение. Как да се случи Madame Parvan да се срещне къде Ючбунар с Мармелопа и да го покани тази вечер на чай! А като покани него, трябва да покани и господин Жана. Взе тя една изящна, ароматична картичка и с едър почерк (Madame прочете в една книга, че едрият почерк е най-верният признак на аристократизъм, и оттогава почна да пише с огромни букви) написа обикновеното: „M-r Jean est priè de faire part... etc.“

И двамата се явиха. Разбира се!

Ами сега? Първан стои като на бодли. От минута на минута очаква да пристигнат роднините. Ще пристигнат те, но потртиеринът Григор, като знае, че в салона са господин Барон и господин Жан – ще направи скандал. Реши Първан да си признае греха и го призна.

– Mais tu est bête, mon cher!

– Pardon, ma chere.

Спечкаха се малко, но скоро изравниха въпроса. Жан е на мнение да пуснат „les pauvres“ да се посмеят с тях – „C'est rigolo, savez-vous?“ Де-Мармелон не е съгласен. Madame тържествено заявява: „Une idèe, messieurs!“ Идеята е следующата: да излезе Григор на улицата и като види, че роднините идат, веднага да съобщи; тогава ще изгасят светлината в салона и ще избягат в спалнята – тя е към двора, не се вижда светлината от улицата – „les pauvres“ ще дойдат, ще звънят, ще звънят и

като видят, че е тъмно, ще си отидат. – „Bravissimo!“ – вика господин Жан. Казано-свършено. Григор стои на улицата и като че дебне някоя жертва, пристъпва и се вира в бедно осветената улица. „Ето ги!“ – и Григор тича в салона и засмян докладва с тайнствен глас, като че ще го чуят от улицата: „Идат“... Пуф-пуф! – свещите изгасени. Vite, скоро! ха, ха! хи, хи!...

Избягаха в спалнята...

Приближава се роднинското семейство към къщата на Madame Parvan.

– Мамо, Първанови може да спят вече – казва малкият син.

– Не, пиленце, те не си лягат тъй рано – отговаря майката.

– Спят, маминко, спят. Видиш ли, няма никаква светлина.

– Наистина, жена, не виждам светлина – обажда се мъжът, – те или спят, или са излезли.

– Как ще излязат, нали ни каниха непременно на чай? – казва наивно жената.

Спират се пред входа. Звънят...

Идете си, простодушни хорица, идете си! Недейте звъни! Знаете ли вий туй звънтение какъв истерически смях произвежда там... в спалнята!...

И Шлойме Келепирмахер, и господин Жан, и Madame Parvan примират от смях. Първите двама се смеят на смеха на мадамата; тя пък мисли, че са възхитени от „идеята“ й.

И Първан иска да се засмее, но... въздиша...

Идете си, добродушни хорица, и съхранете вашето досегашно отвращение към *такава* цивилизация...

Или не! Дигнете я на смях! Подиграйте се с тази цивилизация тъй, както се подигравате с думите:

„Ний *Афицерските дами* сме на едно мнение, а вие, *госпожите*, може да бъдете на друго мнение...“

Пусти върхар!...

КРАЙ

Източник: Словото

Публикация:

„Българска сбирка“, г. I, 1894 г., кн. V

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3713>]